

УДК 338.43:339.564

Стукан Т. М.

ДВНЗ «Херсонський державний аграрний університет»

ЕКСПОРТНИЙ ПОТЕНЦІАЛ АГРАРНИХ ПІДПРИЄМСТВ В УМОВАХ ЄВРОІНТЕГРАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ

Проаналізовано сучасний стан зовнішньої торгівлі за основними групами сільськогосподарських товарів в умовах євроінтеграції. Досліджено питання виробництва та експортного потенціалу продукції аграрних підприємств. Наведено результати дослідження обсягів використаних експортних квот Європейського Союзу.
Ключові слова: експортний потенціал, євроінтеграція, зовнішня торгівля, аграрні підприємства, торговельні партнери.

Постановка проблеми. Сьогодні євроінтеграційні процеси, які відбуваються в країні, є одним із визначних факторів, що спонукають сільськогосподарських товаровиробників до нарощення експортного потенціалу продукції та виходу на європейський зовнішній ринок. Досвід більшості країн світу свідчить про те, що інтенсивний, динамічний розвиток аграрного сектору залежить від здійснення ефективної експортної політики як на мікро-, так і на макрорівні, тому вивчення, аналіз та оцінка сучасного стану зовнішньоекономічного потенціалу агроформувань України на шляху входження до європейського ринку є надзвичайно важливим і потребує більш детального дослідження.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Вагомий внесок у вивчення питання зовнішньоекономічного потенціалу підприємств аграрного сектору економіки України зробили такі вітчизняні та зарубіжні вчені-економісти: В.В. Коломієць, О.М. Кириченко, Л.І. Мельник, В.С. Піддубна, Н.М. Тюріна, С.В. Фомішин. Ними було досліджено вплив факторів на формування економічного потенціалу агроформувань, обґрунтовано специфіку його формування та управління ним у змінних ринкових умовах. Але, зважаючи на постійні динамічні процеси в економіці, мінливі умови функціонування суб'єктів аграрного сектору, питання аналізу, оцінки експортного потенціалу вимагає більш розгорнутого та детального вивчення.

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. У науковій літературі недостатньо обґрунтовано наведена оцінка та здійснено аналіз виробничого потенціалу підприємств аграрного сектору щодо їх перспектив виходу на ринки країн Європейського Союзу.

Мета статті полягає в аналізі, оцінці та окресленні перспектив підвищення експортного потенціалу вітчизняних аграрних підприємств в умовах посилення євроінтеграційних процесів.

Виклад основного матеріалу дослідження. Нині експортний потенціал підприємства відіграє важливу роль для збільшення потужностей аграрного сектору економіки України. Він є складником ефективної діяльності суб'єкта господарювання та основою для налагодження зовнішньоторговельних відносин на зовнішньому ринку. Експортний потенціал – складник, який допомагає аграрним підприємствам конкурувати зі світовими товаровиробниками і займати їх ринкову нішу. Експорт є особливою діяльністю агроформувань та вимагає іншої стратегії порівняно з продажем продукції на внутрішньому ринку. Для цього аграрним підприємствам слід провести зміни в товарному асортименті на відповідність якості щодо європейських стандартів сертифікації; залучити інвес-

тиційні потоки в сільське господарство; вивчити ринкове середовище, в якому планується розпочати роботу; подолати бар'єр довіри до продукції та торговельної марки.

Глобалізація економіки України зумовила значне зростання обсягів торгівлі сільськогосподарською продукцією. Стосовно виробництва основних видів продукції рослинництва сільськогосподарськими підприємствами у 2015 р. воно становило 60 126,0 тис. т, або 48,49% загального обсягу виробленої продукції рослинництва (табл. 1).

Таблиця 1
**Виробництво основних видів продукції
рослинництва сільськогосподарськими
підприємствами в 2015 р.**

Продукція	Валовий збір, тис. т	2015 р. до 2014 р.		у % до загального обсягу
		+, –	у %	
Зернові та зернобобові культури – всього,	60126,0	-3733,0	94,2	48,49
у т. ч.: пшениця	26532,0	2418,0	110,0	21,40
ячмінь	8288,0	-758,0	91,6	6,68
кукурудза на зерно	23328,0	-5169,0	81,9	18,81
Цукрові буряки	10331,0	-5403,0	65,7	8,33
Соя	3931,0	49,0	101,3	3,17
Ріпак	1738,0	-460,0	79,1	1,40
Соняшник	11181,0	1047,0	110,3	9,02
Картопля	20839,0	-2854,0	88,0	16,81
Овочі	9214,0	-424,0	95,6	7,43
Плоди та ягоди	2153,0	154,0	107,7	1,74
Виноград	386,0	-50,0	88,5	0,31

Джерело: сформовано автором на основі [2]

Дані табл. 1 показують, що в 2015 р. порівняно з 2014 р. сільськогосподарські підприємства наростили обсяги виробництва пшениці на 2 418,0 тис. т (10,0%), сої – на 49,0 тис. т (1,3%), соняшнику – на 1 047,0 тис. т (10,3%), плодів та ягід – на 154,0 тис. т (7,7%). Аналіз даних демонструє скорочення обсягів виробництва ячменю (на 8,4%), кукурудзи на зерно (на 18,1%), цукрових буряків (на 34,3%), ріпаку (на 20,9%), картоплі (на 12,0%), овочів (на 4,4%) і винограду (на 11,5%). Основними причинами зменшення валового збору сільськогосподарських культур є зменшення врожайності з 1 га та скорочення площ збирання.

Для того щоб оцінити стан зовнішньої торгівлі аграрних підприємств на ринку країн Європейського Союзу, спочатку проаналізуємо

зовнішню торгівлю товарами України та ЄС. Згідно з наведеними в табл. 2 даними, у січні-червні 2016 р. загальний обсяг торгівлі товарами між Україною та Європейським Союзом становив 14 188,404 млн. дол. США, що на 4,6% більше за цей показник за період січня-червня 2015 р.

Таблиця 2
Зовнішня торгівля товарами України та країн Європейського Союзу

Показник	Січень-червень 2015 р.	Січень-червень 2016 р.	Січень-червень 2016 р., %
Зовнішній товарообіг, млн. дол. США	13569,58	14188,40	104,6%
Експорт з України, млн. дол. США	6104,78	6516,85	106,7%
Імпорт до України, млн. дол. США	7464,79	7671,55	102,8%
Сальдо для України, млн. дол. США	-1360,01	-1154,70	84,9%

Джерело: сформовано автором на основі [2]

Проаналізовані дані табл. 2 свідчать, що обсяг експорту товарів до країн ЄС у січні-червні 2016 р. становив 6 516,85 млн. дол. США, що на 6,7 % більше за обсяги експорту за аналогічний період 2015 р. Імпорт товарів із країн ЄС становив 7 671,55 млн. дол. США, що на 2,8% більше за цей показник за період січня-червня 2015 р. Таким чином, спостерігається тенденція до поступового збільшення двосторонньої торгівлі між Україною та ЄС. При цьому у січні-червні 2016 р. зберігається негативне сальдо торгівлі товарами на користь ЄС, водночас воно знизилось порівняно з аналогічним періодом 2015 р. на 15,1%.

З табл. 3 та рис. 1 можна дослідити динаміку зовнішньої торгівлі України з країнами ЄС за 2013–2015 рр.

Успішним для підприємств України в плані закріплення на зовнішніх ринках став 2014 р. Про це свідчить той факт, що вітчизняні товари та послуги почали активно купувати європейські країни, які ще п'ять років тому піддавали сумніву якість продукції, яка виробляється на підприємствах України. Так, експорт у 2014 р. збільшився на 4 в. п. порівняно з 2013 р., чого ми не можемо сказати про 2015 р., де спостерігається зменшення експорту та імпорту приблизно на 25 і 5 в. п. відповідно [1].

Таблиця 3
Динаміка та структура зовнішньої торгівлі України товарами та послугами з країнами Європейського Союзу

Показники	Роки			2015 р. у % до 2014 р.
	2013	2014	2015	
Експорт, млн дол. США	20159	20383	15339,5	75,26
Імпорт, млн дол. США	30969,6	24207,6	18075,9	74,67
Сальдо	-10811	-3824,6	-2736,4	71,55
Коефіцієнт покриття експортом імпорту	0,65	0,84	0,85	101,19
Питома вага в загальному обсязі, %				
Експорт	26,9	31,8	32,8	103,14
Імпорт	37,2	39,8	42,1	105,78

Джерело: сформовано автором на основі [4]

За звітний період 2013–2015 рр. негативне сальдо торгівлі товарами та послугами зберігається. Сальдо зовнішньої торгівлі має тенденцію до зниження, у 2015 р. порівняно з 2013 р. показник зменшився на 73,2%, це відбулося за рахунок скорочення експорту на 23,9% та імпорту – на 41,6%. Натомість на сьогодні Європейський Союз залишається одним з основних торговельних партнерів для України.

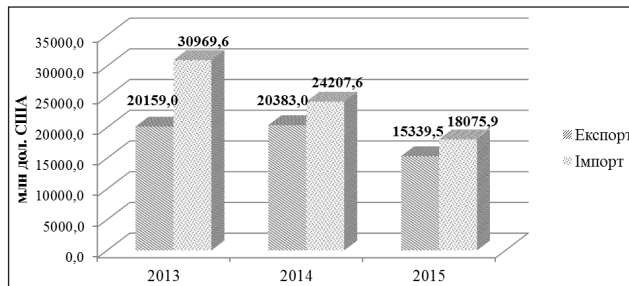

Рис. 1. Зовнішня торгівля України з країнами ЄС

Джерело: сформовано автором на основі [2]

З наведеного на рис. 1 видно, що за 2015 р. експорт українських товарів до країн ЄС становив 15 339,5 млн. дол. США і зменшився порівняно з 2014 р. на 24,7% (на 5 043,5 млн. дол.), імпорт – 18 075,9 млн. дол. та зменшився на 25,3% (на 6 131,7 млн. дол.). На формування негативного сальдо вплинули окремі товарні групи: палива мінеральні, нафта і продукти її перегонки (3 043,9 млн. дол.), механічні машини (1 206,8 млн. дол.), пластмаси, полімерні матеріали (1 008,4 млн. дол.).

Натомість обсяг експорту товарів серед найбільших країн-партнерів зменшився у 2015 р. проти 2014 р.: до Польщі – на 25,2%, Італії – на 19,8%, Нідерландів – на 18,1%, Німеччини – на 16,5%, Іспанії – на 10,5%. За підсумками 2015 р. найбільші поставки товарів до країн ЄС у відсотках до загального обсягу регіону здійснювали: Закарпатська – 90,0%, Волинська – 72,2%, Львівська – 71,9%, Тернопільська – 71,4%, Рівненська – 62,5% та Івано-Франківська – 58,3% області [11].

Найвагоміші обсяги імпорту з країн ЄС становили мінеральні продукти – 22,7% від загального обсягу імпорту, механічні та електричні машини – 17,4%, продукція хімічної промисловості – 17,2%, товари АПК та харчової промисловості – 9,8%. Найбільше товарів із країн ЄС у відсотках до загального обсягу регіону надходило до Волинської – 85,9%, Тернопільської – 81,0%, Івано-Франківської – 69,2%, Львівської – 68,5%, Закарпатської – 59,6%, Рівненської – 58,7%, Чернівецької – 56,8%, Житомирської та Хмельницької – по 55,7% областей.

Євросоюз є найбільшим торговельним партнером України за 2015 р., про це свідчать дані рис. 2.

Виходячи з рис. 2, найбільша частка в українському експорті припадає на країни ЄС і становить 34%, імпорт – 4%. Друге місце в зовнішньоторговельному обороті за Росією, де частка експорту близько 13%, імпорту – 20%. Третє місце по експорту посідає Туреччина – 7% і по імпорту Китай – 10%.

До основних товарів, що експортуються з України до країн ЄС, належать чорний метал, залізна руда, електричні машини та зернові культури. Основна категорія товарів, що імпортуються з ЄС до України, представлена транспортним обладнанням, хімічними речовинами, текстилем та одягом, а також сільськогосподарською продукцією.

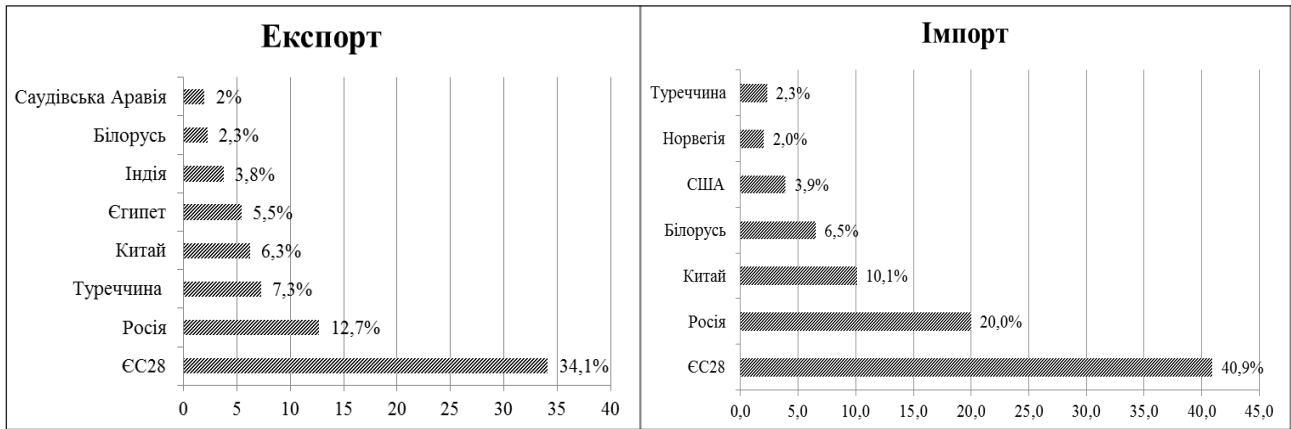

Рис. 2. Основні торговельні партнери України, 2015 р.

Джерело: сформовано автором на основі [2]

Поступово у світовому експорті частка продукції аграрного сектора зростає, а вітчизняний продовольчий ринок усе більше адаптується до вимог і кон'юнктури європейського ринку. Сьогодні аграрна галузь є стратегічною для України. Нині агропромисловий комплекс країни є одним із ключових секторів економіки: він формує 24% випуску продукції та 18% ВВП країни; продукція АПК становить 38,2% товарного експорту (у 2015 р. – 14,6 млрд. дол.), при цьому на країни Азії припадає 47,2% експорту вітчизняної агропромислової продукції, на країни ЄС – 27,9%; з виробництва зернових культур та соняшникової олії Україна сьогодні входить до сімки світових лідерів; сільське господарство є найбільш стабільно працюючим сектором економіки.

З початку 2016/2017 маркетингового року підприємствами України експортовано 23 072 тис. т зерна, що на 1 448 тис. т більше від показників 2015/2016 маркетингового року. Експортовано кукурудзи на зерно – 29,1 млн. т, пшениці – 28,8 млн. т, ячменю – 10,1 млн. т, жита – 0,45 млн. т, гречки – 0,197 млн. т, інші – 3 млн. т [5]. Сільськогосподарське виробництво в останні 10 років переважно демонструвало позитивну щорічну динаміку за винятком деяких років, коли переважали негативні фактори впливу природно-кліматичних умов (табл. 4).

Проаналізувавши дані табл. 4, можемо побачити, що загальний експорт продукції у 2015 р. порівняно з початком аналізованого періоду скоротився на 44,2% і становив 38 134,8 млн. дол., у 2015 р. порівняно з 2014 р. скорочення відбулося на 29,3 в. п. Така ситуація спричинена зменшенням валового збору продукції та невідповідністю товару, який експортується, європейським стандартам. Найбільший обсяг експорту за період 2011–2015 рр. припадає на продукцію рослинництва – це більше половини експорту сільськогосподарської продукції. Саме по цій групі товарів формується основна частина експорту всієї агропродовольчої продукції: за даними 2015 р., це 7 972,2 млн. дол., де зернові культури становлять третину загального експорту.

Європейський Союз є другим за величиною торговельним партнером України в галузі сільськогосподарства. У регіональній структурі аграрної торгівлі частка країн ЄС становить майже 32% [10]. Укладена угода про вільну торгівлю надає нові можливості для спільних інвестиційних проєктів. За даними Міністерства аграрної політики та продовольства України, більше ніж 78% від

іноземних інвестицій надходить до українського аграрного сектору з країн ЄС. Стан зовнішньоторговельної діяльності між країнами ЄС та Україною за основними групами сільськогосподарських товарів наведено в табл. 5.

Дані табл. 5 показують, що протягом січня-червня 2016 р. спостерігалось зростання експорту на ринок Європейського Союзу по таких окремих категоріях товарів, як риба і ракоподібні – на 26,4%; молоко та молочні продукти, яйця птиці; натуральний мед – на 56,1%; овочі – 31,8%; кáva, чай – на 29,0%; продукція борошномельно-круп'яної промисловості – на 63,6%; жири та олії тваринного або рослинного походження – на 200,7%; продукти з м'яса, риби – на 193,9%. Однак за аналізований період спостерігається скорочення експорту по окремій групі сільськогосподарських товарів: живі тварини – на 25,4%; їстівні плоди та горіхи – на 36,1%; насіння і плоди олійних рослин – на 18%; рослинні матеріали – на 47,7%. Щодо імпорتنних поставок, то перевищення показників порівняно з аналогічним періодом 2014 р. спостерігається по такій групі товарів, як риба та ракоподібні – на 53,3%; насіння і плоди олійних рослин – 39,7%; жири та олії тваринного або рослинного походження – 25,2% [7].

Україна вже не один рік поспіль має високоорієнтований виробничий потенціал у плані експорту аграрної продукції до країн ЄС. Цьому посприяла Угода про асоціацію, яка набула чинності для країн-партнерів з 1 січня 2016 р. За даною Угодою Європейський Союз надає на сільськогосподарську групу товарів України певний обсяг (квоту), яка не оподатковується.

Так, у 2016 р. за традиційними видами аграрної продукції Україна практично використала квоти ще в першому кварталі, а за іншими – не здійснює поставок або здійснює в невеликих обсягах (табл. 6). Дані табл. 6 приводять до висновку, що квота по агропродовольчій групі товарів, що надає Європейський Союз по кожній групі товарів, станом на другий квартал 2016 р. використана майже на 100%, що свідчить про те, що економіка України відносно відкрита. Збільшення експортної квоти по сільськогосподарській продукції свідчить як про поступово зростаючу участь країни у міжнародному поділі праці, так і про зростання конкурентоспроможності виробленої нею продукції. Тобто активність України в міжнародному просторі щодо експорту аграрної продукції висока і з кожним роком має тенденцію до нарощення обсягів експортних поставок.

Таблиця 4

Експорт основних видів сільськогосподарської продукції за 2011–2015 рр., млн. дол. США

Продукція	Роки					2015 р. у % до	
	2011	2012	2013	2014	2015	2011	2014
Всього експорт	68394,2	68809,8	63312,0	53913,5	38134,8	55,8	70,7
Рослинництво, у тому числі:	5531,9	9213,9	8875,9	8736,2	7972,2	144,1	91,3
– зернові культури	3617,1	6999,9	6371,3	6544,1	6057,9	167,5	92,6
– насіння олійних культур	1434,8	1753,9	2048,1	1687,7	1475,4	102,8	87,4
– овочі	132,9	138,5	112,7	129,9	97,2	73,1	74,8
Тваринництво, у тому числі:	936,6	961,3	1084,1	1014,6	823,5	87,9	81,2
– живі тварини	9,8	7,7	13,0	14,5	25,6	261,2	176,6
– м'ясо на субпродукти	197,9	315,9	348,6	381,8	377,7	190,9	98,9
– молоко та молочні продукти	703,8	612,4	691,7	575,5	386,5	54,9	67,2

Джерело: сформовано автором на основі [2]

Таблиця 5

Зовнішня торгівля України та ЄС за основними сільськогосподарськими групами товарів

Найменування групи товарів	Експорт до ЄС (у млн. дол. США)			Імпорт в Україну (у млн. дол. США)		
	Січень-червень 2015 р.	Січень-червень 2016 р.	2016 р. до 2015 р., %	Січень-червень 2015 р.	Січень-червень 2016р.	2016 р. до 2015 р., %
Всього	6104,78	6516,85	106,7	7464,79	7671,55	102,8
I. Живі тварини; продукти тваринного походження:	54,68	70,28	128,5	126,22	134,55	106,6
живі тварини	0,085	0,064	74,6	28,30	31,62	111,7
м'ясо та їстівні субпродукти	27,37	30,19	110,3	38,98	34,99	89,8
риба і ракоподібні	3,25	4,10	126,4	23,75	36,40	153,3
молоко та молочні продукти, яйця птиці; натуральний мед	21,52	33,59	156,1	33,06	29,64	89,6
II. Продукти рослинного походження	933,80	921,69	98,7	273,56	260,90	95,4
живі дерева та інші рослини	0,64	0,72	113,3	9,02	11,168	123,8
овочі	4,92	6,49	131,8	14,35	17,16	119,6
їстівні плоди та горіхи	41,03	26,24	63,9	59,64	37,77	63,3
кава, чай	1,07	1,38	129,0	29,23	27,03	92,5
зернові культури	728,59	761,17	104,5	98,95	84,02	84,9
насіння і плоди олійних рослин	121,46	99,56	82	53,31	74,47	139,7
шелак природний	0,15	0,16	105,4	6,62	6,08	91,8
рослинні матеріали для виготовлення	29,49	15,41	52,3	0,005	0,020	408,3
III. Жири та олії	240,98	724,71	300,7	20,36	25,49	125,2
IV. Готові харчові продукти	387,54	337,84	87,2	366,079	426,262	116,4
V. Мінеральні продукти	749,32	626,69	83,6	1920,92	894,73	46,6

Джерело: сформовано автором на основі [5]

Таблиця 6

Обсяг використаних експортних квот Європейського Союзу станом на 1 квітня 2016 р.

Назва продукції	Харчові продукти	Пшениця	Кукурудза	Ячмінь	Цукор	Вівсяки	Виноградний і яблучний соки	Оброблені томати	Крохмаль	Солод	Ячмінна крупа	Мед	Овес
Обсяг квоти, тис. т	2,0	950,0	400,0	250,0	20,1	17,0	10,0	10,0	10,0	7,0	6,3	5,0	4,0
Використано, %	7,0	98,0	100,0	90,0	100,0	78,0	100,0	100,0	6,0	8,0	100,0	100,0	100,0

Джерело: сформовано автором за даними <http://www.segodnya.ua/>

Висновки. Динамічний розвиток євроінтеграційних процесів, зміна соціально-економічних та політичних відносин між країнами-сусідами призводять до зростання ролі експортного потенціалу аграрного підприємства в економіці України. Нині агроформування вже виходять на новий рівень розвитку і стають не тільки активними учасниками на внутрішньому ринку аграрної продукції, а й повноцінними гравцями на зовнішньому ринку. Це зумовлено підвищенням зовнішньоторговельного обороту за основними сільськогосподарськими групами товарів.

Так, загальний експорт сільськогосподарської продукції становив у 2016 р. 6 516,85 млн. дол. США, імпорт – 7 671,55 млн. дол. США, як бачимо, спостерігається негативне сальдо. Причиною цього є те, що аграрні підприємства за деякими позиціями аграрної продукції не можуть задовольнити власні потреби і компенсують їх необхідність за рахунок імпортних поставок.

Подальший розвиток експортного потенціалу аграрних підприємств України в умовах євроінтеграції можливий за рахунок диверсифікації асортименту сільськогосподарської продукції, вдоско-

налення системи збутових каналів, інтенсивного освоєння нових та збереження наявних ринків збуту. Також одним із важливих кроків для входу сільськогосподарських товаровиробників на міжнародну арену є створення спільних підприємств для виробництва та переробки конкурентоспроможної продукції з подальшою її реалізацією на ринках країн-партнерів. Завдяки цьому вони мають змогу вивчати досвід зарубіжного управління, впроваджувати сучасні технології та

сприяють виходу аграрної продукції на внутрішній ринок країни-партнера.

Отже, здійснюючи формування і реалізацію власного експортного потенціалу, аграрні підприємства отримують: рівний доступ на загальний аграрний ринок; забезпечення справедливої конкуренції між господарюючими суб'єктами країн; уніфікацію вимог, пов'язаних із реалізацією продукції; наявність захисту інтересів виробників на внутрішньому і зовнішньому ринках.

Список використаних джерел:

1. Ганза І.В. Експортний потенціал вітчизняних підприємств АПК в дискурсі інтеграції до європейського ринку / І.В. Ганза // Глобальні та національні проблеми економіки. – 2015. – № 5. – С. 116–121.
2. Державна служба статистики України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.ukrstat.gov.ua/>.
3. Лаврів І.М. Методика дослідження експортного потенціалу аграрних підприємств / І.М. Лаврів // Економіка і організація управління. – 2016. – № 4(24). – С. 288–294.
4. Матвеев В.В. Експортний потенціал підприємства: суть і особливості формування / В.В. Матвеев, І.К. Ярмоленко // Ефективна економіка. – 2015. – № 1. – С. 38–44 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=3739>.
5. Міністерство аграрної політики та продовольства України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.minagro.gov.ua/>.
6. Мірошниченко О. Базовий посібник з інтернаціоналізації бізнесу і виходу на ринки Європейського Союзу / О. Мірошниченко. – Київ : ФОП Клименко Ю.Я., 2014. – 184 с. – ISBN 978-966-2717-07-5.
7. Основні економічні показники виробництва продукції сільського господарства в сільськогосподарських підприємствах 2015 рік [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://ukrstat.org/uk/druk/publicat/>.
8. Пісоченко Т.С. Теоретичні аспекти формування експортного потенціалу аграрних підприємств / Т.С. Пісоченко // Економічні науки. Серія «Економічна теорія та економічна історія» : збірник наукових праць ЛНТУ. – 2011. – № 8(32). – С. 123–129.
9. Рослинництво в Україні 2015 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://ukrstat.org/uk/druk/>.
10. Сахацький М. Інструменти державної підтримки експортного потенціалу аграрних підприємств України / М. Сахацький, І. Ксьонжик // Економічний часопис Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки. – 2016. – № 2. – С. 29–36 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://nbuv.gov.ua/UJRN/echcenu_2016_2_7.
11. Сахацький М.П. Експортна діяльність аграрних підприємств України: тенденції, специфіка, формування потенціалу / М.П. Сахацький, І.В. Ксьонжик // Вісник аграрної науки Причорномор'я. – 2015. – № 4(87). – С. 3–12.
12. Смачило В.В. Дослідження експортного потенціалу України / В.В. Смачило, Н.С. Христосова // Молодий вчений. – 2015. – № 11(26). – С. 113–116.
13. The World Bank [Electronic Resource]. – Mode of access : http://databank.worldbank.org/data/reports.aspx?Code=NY.GDP.MKTP.CD&id=af3ce82b&report_name=Popular_indicators&populartype=series&ispopular=y.
14. World Integrated Trade Solution (WITS) [Electronic Resource]. – Mode of access : <http://www.wits.worldbank.org>.
15. WTO Statistical Database [Electronic Resource]. – Mode of access : <http://stat.wto.org/StatisticalProgram/WSDStatProgramHome.aspx?Language=E>.

Стукан Т. М.

ГВУЗ «Херсонский государственный аграрный университет»

ЭКСПОРТНЫЙ ПОТЕНЦИАЛ АГРАРНЫХ ПРЕДПРИЯТИЙ В УСЛОВИЯХ ЕВРОИНТЕГРАЦИОННЫХ ПРОЦЕССОВ

Резюме

Проанализировано современное состояние внешней торговли по основным группам сельскохозяйственных товаров в условиях евроинтеграции. Исследован вопрос производства и экспортного потенциала продукции аграрных предприятий. Приведены результаты исследования объемов использованных экспортных квот Европейского Союза.

Ключевые слова: экспортный потенциал, евроинтеграция, внешняя торговля, аграрные предприятия, торговые партнеры.

Stukan T. M.

SHEI «Kherson State Agrarian University»

EXPORT POTENTIAL AGRICULTURAL ENTERPRISES IN THE CONDITIONS OF THE EURO INTEGRATION PROCESSES

Summary

The current state of foreign trade in the main groups of agricultural commodities under conditions of European integration was analyzed. The issue of production and export potential of agrarian enterprises has been studied. The resulted results of research of volumes of used export quotas of the European Union.

Key words: export potential, eurointegration, foreign trade, agrarian enterprises, trading partners.